

**OTWARCIE WITRYNY INTERNETOWEJ
„JÓZEF OBRĘBSKI (1905–1967)”**

Dnia 31 stycznia 2020 roku została udostępniona witryna internetowa <https://ispan.waw.pl/obrebski/>, która powstała ze środków projektu „Sławistyczny dorobek przedwojennej etnologii polskiej online. Weryfikacja, opracowanie naukowe i upowszechnienie w otwartym dostępie nieznanej dokumentacji Józefa Obrębskiego z Macedonii sporządzonej w latach 30. XX wieku”, zrealizowanego przez Fundację Sławistyczną w latach 2018–2019. Jego wykonawcami byli: Anna Engelking (kierowniczka), Joanna Rękas, Ilija Upalevski, Olimpia Dragouni, Helena Teleżyńska, Ewa Pajestka-Kojder, Michał Swianiewicz i Katarzyna Roman-Rawska. Konstrukтором i administratorem witryny jest Piotr Otręba.

Józef Obrębski podczas badań terenowych w Macedonii w latach 1932–1933.
Fot. z „Obrębski Collection”, University of Massachusetts, Amherst, USA

Zasadniczym celem projektu było finalne opracowanie naukowe oraz upowszechnienie na witrynie internetowej pełnego korpusu materiałów terenowych i opracowań Józefa Obrębskiego z Macedonii. Jest to znacząca część spuścizny naukowej tego antropologa, zawierająca uratowaną z powstania warszawskiego dokumentację etnograficzną i jej antropologiczne interpretacje – pokłosie jego ekspedycji na macedońskie Porecze w latach 1932–1933.

(Oprac. A. Engelking)

Dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN – antropolożka, etnografka, etnolingwistka, badaczka i popularyzatorka dorobku polskiego etnografa – Józefa Obrębskiego. Dzięki jej wieloletnim staraniom ukazały się dwie monografie tego uczonego: J. Obrębski, *Dzisiejsi ludzie Polesia i inne eseje* (przygotowanie do druku i przedmowa A. Engelking, 2005) oraz J. Obrębski, *Polesie. Studia etnosocjologiczne* (t. 1, redakcja naukowa i wstęp A. Engelking, 2007). Kierowniczką projektu „Sławistyczny dorobek przedwojennej etnologii polskiej online. Weryfikacja, opracowanie naukowe i upowszechnienie w otwartym dostępie nieznanej dokumentacji Józefa Obrębskiego z Macedonii sporządzonej w latach 1930.” (grant Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w programie „Dofinansowanie Upowszechniania Nauki” nr 800/P-DUN/2018). Autorka wielu artykułów oraz monografii *Klątwa. Rzecz o ludowej magii słowa* (2000). Nominowana do Nagrody im. Jerzego Giedroycia (za rok 2013) za książkę *Kolchoźnicy. Antropologiczne studium tożsamości wsi białoruskiej przełomu XX i XXI wieku* (2012), będącej wynikiem badań antropologicznych prowadzonych na Białorusi w latach 1996–2012. Za swoją działalność publicystyczną i naukową otrzymała kilka prestiżowych nagród.

Witryna powstała ze środków projektu „Sławistyczny dorobek przedwojennej etnologii polskiej online. Weryfikacja, opracowanie naukowe i upowszechnienie w otwartym dostępie nieznanej dokumentacji Józefa Obrębskiego z Macedonii sporządzonej w latach 1930.” – zadanie finansowane w ramach umowy nr 800/P-DUN/2018 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Fundacja Sławistyczna

**OTWARTE SEMINARIUM LABORATORIUM
ŚRODKOWOEUROPEJSKIEGO PRZY IS PAN**

Laboratorium Środkowoeuropejskie przy Instytucie Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, prowadzone przez prof. dr hab. Joannę Goszczyńską, zorganizowało 29 stycznia 2020 roku o godz. 15.30 w pracowni IS PAN przy ul. Jaracza 6/12 otwarte seminarium, podczas którego dr Piotr Gierowski (Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego) przedstawił temat *Superhero Josef Švejk*. »

Gość umieścił Švejka zarówno w pewnych mniej oczywistych kontekstach interpretacyjnych, takich jak popkulturowe zjawisko komiksowego superbohatera, jak i tych bardziej tradycyjnych, jak Bachtinowska koncepcja błazna czy kulturowy archetyp trickstera.

(Oprac. A. Daszuta)

MIĘDZYNARODOWE WARSZTATY W RAMACH PROGRAMU „PROM – MIĘDZYNARODOWA WYMIANA STYPENDIALNA DOKTORANTÓW I KADRY AKADEMICKIEJ”

W dniach 13–15 stycznia 2020 roku w Instytucie Sławistyki Polskiej Akademii Nauk odbyły się warsztaty prowadzone przez dr hab. Nicole Dołowy-Rybińską, prof. IS PAN, sfinansowane przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w ramach programu „PROM – Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i kadry akademickiej”. Gośćmi warsztatów byli: prof. Charlotte Gooskens (Uniwersytet w Groningen, Niderlandy), dr Cordula Ratajczak (Serbski instytut / Sorbisches Institut, Niemcy) oraz prof. Itesh Sachdev (SOAS, Uniwersytet w Londynie, Wielka Brytania). Uczestnicy warsztatów przedyskutowali koncepcję projektu badawczego, o którego finansowanie ze środków europejskich będzie się starała dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN.

(Oprac. N. Dołowy-Rybińska)

Dr Cordula Ratajczak, prof. Itesh Sachdev, dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN, prof. Charlotte Gooskens podczas warsztatów. Fot. Angelika Zanki

Warsztaty w ramach programu „PROM”. Fot. Nicole Dołowy-Rybińska

Dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN – kulturoznawczyni i socjolingwistka. Zajmuje się problematyką języków i kultur mniejszościowych w Europie. Autorka wielu artykułów oraz kilku monografii, m.in. *Kachoubes de Poméranie* (2010); *Języki i kultury mniejszościowe w Europie. Bretończycy, Łużyczanie, Kaszubi* (2011); „Nikt za nas tego nie robi”. *Praktyki językowe i kulturowe młodych aktywistów języków mniejszościowych Europy* (2017). Kierowniczka projektu „Kontakt języków i konflikt kultur. Zdobywanie kompetencji językowych i tworzenie się tożsamości kulturowej na przykładzie uczniów Łużyckiego Gimnazjum w Budziszynie (Łużyce Górne)”, 2017–2020 (grant Narodowego Centrum Nauki OPUS nr 2016/21/B/HS2/00001).

GOŚCIE MIĘDZYNARODOWEGO SEMINARIUM DOKTORANCKIEGO: PROF. CHARLOTTE GOOSKENS I PROF. ITESH SACHDEV

W styczniu 2020 roku doktorantki i doktoranci „Interdyscyplinarnych doktoranckich studiów humanistycznych: pogranicza, mniejszości, migracje w perspektywie socjolingwistycznej” finansowanych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 (Działanie 3.2 Interdyscyplinarne Programy Studiów Doktoranckich) uczestniczyli w dwóch międzynarodowych seminariach. Pierwsze z nich poprowadził prof. Itesh Sachdev z SOAS (School of Oriental and African Studies) Uniwersytetu w Londynie. W czasie seminarium doktoranci i doktorantki przedstawili i przedyskutowali z prowadzącym seminarium swoje badania. »

Drugie spotkanie poprowadziła prof. Charlotte Gooskens z Uniwersytetu w Groningen. Seminarium zatytułowane „Mutual intelligibility between closely related languages in Europe” dotyczyło badań nad wzajemnym rozumieniem języków europejskich należących do kilku rodzin językowych – słowiańskich, germańskich i romańskich.

(Oprac. N. Dołowy-Rybińska)

Program studiów jest finansowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 (Działanie 3.2 Interdyscyplinarne Programy Studiów Doktoranckich).

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Prof. Charlotte Gooskens podczas seminarium. Fot. Nicole Dołowy-Rybińska

OTWARTE SEMINARIUM ZAKŁADU LITERATUROZNAWSTWA I KULTUROZNAWSTWA IS PAN

Dnia 14 stycznia 2020 roku o godz. 12.15 w Bibliotece IRWiR PAN (ul. Nowy Świat 72, II piętro w Pałacu Staszica, sala nr 274) odbyło się otwarte seminarium Zakładu Literaturoznawstwa i Kulturoznawstwa IS PAN, na którym dr Katarzyna Glinianowicz wygłosiła referat pt. *O urzędzeniu seksualności w Galicji. Podsumowanie projektu badawczego*.

W wystąpieniu autorka przybliżyła proces, w wyniku którego europejska modernizacja przełomu XIX i XX wieku spowodowała, że także w Galicji zaczęto konstruować ogarniającą wszystkie warstwy społeczne wiedzę na temat seksualności. Literatura, artystycznie sublimując życie seksualne Galicjan, nadzorowała przestrzeganie norm lub opierała się tym wdrażanym przez narracje władzy.

(Oprac. K. Glinianowicz)

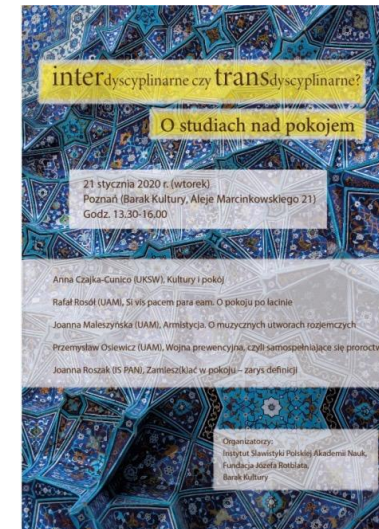
Dr Katarzyna Glinianowicz – adiunkt w IS PAN. Zajmuje się m.in. literaturą ukraińską w ujęciu antropologii cielesności oraz narracjami galicyjskimi w perspektywie studiów postkolonialnych. Jest autorką monografii *Z cienia polskości. Ukraińska proza galicyjska przełomu XIX i XX w.* (2015). Kierowniczka projektu „Wiedza-władza-rozkosz. Seksualność w polskiej i ukraińskiej prozie galicyjskiej przełomu XIX i XX wieku” (grant Narodowego Centrum Nauki FUGA nr 2016/20/S/HS2/00584).

SEMINARIUM „INTERDISCYPLINARNE CZY TRANSDYSCIPLINARNE? O STUDIACH NAD POKOJEM”

Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk oraz Fundacja Józefa Rotblata i Barak Kultury zorganizowały w Poznaniu 21 stycznia 2020 roku seminarium „Interdyscyplinarne czy transdyscyplinarne? O studiach nad pokojem”.

(Oprac. J. Roszak)

Dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN – współfundatorka i wiceprezesa Fundacji Józefa Rotblata. Ostatnio wydała *Miejsce i imię. Poeci niemieckojęzyczni żydowskiego pochodzenia* (2014), *Słyszysz? Synagoga. Wychodząc spod poznańskiej synagogi przy Wronieckiej* (2015) oraz *Zuraw z origami. Opowieść o Józefie Rotblacie* (2019).

Seminarium „Interdyscyplinarne czy transdyscyplinarne? O studiach nad pokojem”. Fot. Joanna Roszak

WYSTĄPIENIE DR ELŻBIETY JANICKIEJ W MUSEUM OF JEWISH HERITAGE W NOWYM JORKU

Dnia 12 stycznia 2020 roku dr Elżbieta Janicka zaprezentowała swoją pracę badawczą i artystyczną w Museum of Jewish Heritage w Nowym Jorku. Spotkanie nosiło tytuł *Contemporary Rendering of the Space and Memory at Treblinka* i było prowadzone przez dyrektora wykonawczego YIVO dr Jonathana Brenta (<https://mjhny.org/events/contemporary-rendering-of-public-space-and-memory-at-treblinka/>). Relację ze spotkania można oglądać pod adresem: <https://mjhny.org/the-landscape-as-danger/>.

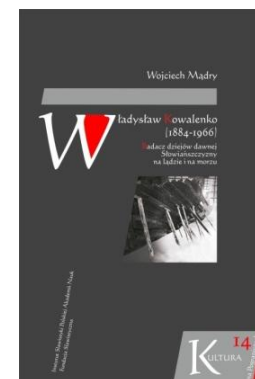
(Oprac. E. Janicka)

Dr Elżbieta Janicka – literaturoznawczyni, kulturoznawczyni, romanistka. Bada wzory kultury, narracje oraz fantazmaty fundujące prawomocność przemocy i wykluczenia. Głównym obiektem jej zainteresowań jest obecnie krytyka kategorii opisu polskiego kontekstu Zagłady. Autorka książek: *Sztuka czy Naród? Monografia pisarska Andrzeja Trzebińskiego* (2006), *Festung Warschau* (2011) oraz *Przemoc filosemicka. Nowe polskie narracje o Żydach po roku 2000* (2016 – we współautorstwie z T. Żukowskim).

Na zdjęciu dr Jonathan Brent i dr Elżbieta Janicka. Fot. Samantha Shokin

ZAPROSZENIE DO LEKTURY

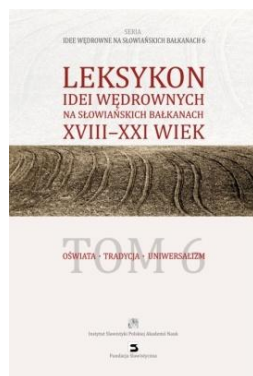
Wojciech Mądry, Władysław Kowalenko (1884–1966). Badacz dziejów dawnej Słowiańszczyzny na lądzie i morzu [Kultura na Pograniczach 14], Warszawa: IS PAN i FS, 2019.

W repozytorium iReneslaw, w zbiorze Wydawnictwa Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk została opublikowana monografia Wojciecha Mądrego zatytułowana *Władysław Kowalenko (1884–1966). Badacz dziejów dawnej Słowiańszczyzny na lądzie i morzu*, stanowiąca czternasty tom serii „Kultura na pograniczach” (<https://hdl.handle.net/20.500.12528/1086>).

Na podstawie dotąd niewykorzystanych archiwaliów powstała naukowa biografia jednego z zasłużonych slawistów z poznańskiego ośrodka naukowego okresu międzywojennego i po II wojnie światowej. Autor przedstawia Władysława Kowalenkę jako prekursora interdyscyplinarnych badań nad słowiańskim osadnictwem grodowym oraz nad związkami wczesnośredniowiecznej Słowiańszczyzny z morzem. Podkreśla jego wkład w powstanie *Słownika starożytności słowiańskich* – do dziś jedyne tak obszerne kompendium wiedzy o dziejach, językach i kulturze dawnych Słowian, które powstało w naszym Instytucie.

(Oprac. D. Leśniewska)

Publikacja (wydanie monografii i umieszczenie jej w otwartym dostępie) – zadanie finansowane w ramach umowy 703/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII-XXI wiek, tom 6: Oświata, tradycja, uniwersalizm pod redakcją Grażyny Szwat-Gyłybowej, przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego [Idee Wędrownie na Słowiańskich Bałkanach 6], Warszawa: IS PAN i FS, 2019.

W repozytorium iReneslaw, w zbiorze Wydawnictwa Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk jest dostępny kolejny tom *Leksykonu idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII-XXI wiek* pod redakcją Grażyny Szwat-Gyłybowej, przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego, stanowiący jednocześnie szósty tom nowej serii IS PAN „Idee Wędrownie na Słowiańskich Bałkanach” (<https://hdl.handle.net/20.500.12528/1082>).

bowej, przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego, stanowiący jednocześnie szósty tom nowej serii IS PAN „Idee Wędrownie na Słowiańskich Bałkanach” (<https://hdl.handle.net/20.500.12528/1082>).

Jest to kontynuacja wielotomowego opracowania przygotowanego przez slawistów z ośrodków polskich oraz zagranicznych w ramach grantu NCN OPUS (2014/13/B/HS2/01057). Cały leksykon obejmuje 27 idei, których semantyka została przebadana odrębnie dla każdego z siedmiu współczesnych krajów południowej Słowiańszczyzny: Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Chorwacji, Czarnogóry, Macedonii, Serbii i Słowenii. W tomie szóstym autorzy skupili uwagę na oświacie, tradycji i uniwersalizmie – trzech ideach wpisujących się w europejski dyskurs modernizacyjny i antymodernizacyjny.

(Oprac. D. Leśniewska)

Publikacja (wydanie monografii i umieszczenie jej w otwartym dostępie) – zadanie finansowane w ramach umowy 703/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

NOWE NUMERY CZASOPISM DOSTĘPNE NA PLATFORMIE CZASOPISM IS PAN

Na Platformie czasopism Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk (ISS PAS Journals) są już dostępne kolejne numery następujących czasopism:

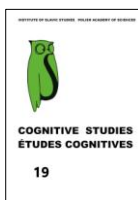
„Adeptus”

Numer czternasty czasopisma „Adeptus” (<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/adeptus/issue/view/111>) zatytułowany *Mały język – wielki temat* pod redakcją Macieja Mętraka to zbiór tekstów będących pokłosiem międzynarodowej konferencji młodych badaczy „Mały język – wielki temat”, która odbyła się w dniach 30.11–1.12.2018 roku w Warszawie i dotyczyła różnorodnej problematyki mniejszości etniczno-językowych.

„Acta Baltico-Slavica”

Rocznik 43 czasopisma „Acta Baltico-Slavica” (<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/abs/issue/view/109>), który ukazał się pod redakcją Zofii Sawaniewskiej-Mochowej oraz Maksima Duszkinsa,

nosi tytuł *Dziedzictwo językowe i kulturowe pogranicza bałtycko-słowiańskiego. Kontynuacja – utrata – odzyskiwanie*. Artykuły w nim zawarte poświęcono różnym przypadkom dotyczącym sytuacji języka polskiego i litewskiego na styku kultur na terenie Litwy, Ukrainy, Bukowiny Karpackiej czy Rosji w ostatnim stuleciu.

„Cognitive Studies | Études cognitives”

Tom 19 „Cognitive Studies | Études cognitives” (<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/cs-ec/issue/view/112>) redagowany przez Romana Roszkę, w tym roku wypełniają głównie artykuły z zakresu semantyki i lingwistyki konfrontatywnej w ujęciu kognitywnym oraz socjolingwistyki.

„Colloquia Humanistica”

Tom 8 czasopisma „Colloquia Humanistica” (<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/ch/issue/view/97>) pod redakcją Katarzyny Roman-Rawskiej oraz Tomasza Rawskiego zatytułowano *Hierarchies and Boundaries. Structuring the Social in Eastern Europe and the Mediterranean*. W artykułach głównego nurtu zanalizowano na nowo pojęcia hierarchii i granic oraz pokazano ich rolę w strukturyzowaniu rzeczywistości społecznej „(pół)peryferyjnej Europy Wschodniej”. Tom dopełnia krótszy blok tekstów noszący tytuł *Culture and Economy*.

„Slavia Meridionalis”

Z kolei 17 rocznik „Slavii Meridionalis” (<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/sm/issue/view/107>) pod tytułem *Preformativity – Politics – Community*, którego redaktor prowadzącą jest Ewa Wróblewska-Trochimiuk, zawiera artykuły poświęcone performatywności w kulturach południowej Słowiańszczyzny, w podziale na następujące zagadnienia: przestrzeń performatywności, performowanie pamięci, performowanie władzy, podmiot

performujący oraz konteksty. Tom został opublikowany niemal w całości po angielsku (wyjątkiem są 2 teksty w języku chorwackim).

„Sprawy Narodowościowe. Seria nowa”

Numer 51 „Spraw Narodowościowych. Serii nowej” (<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/sn/issue/view/108>), noszący tytuł: *Józef Obrębski – etnosociologia – Polesie wczoraj i dziś*, przygotowany został przez Annę Engelking i Jacka Serwańskiego. Dominuje w nim cykl o Józefie Obrębskim, który liczy sześć artykułów przedstawiających wybrane zagadnienia dotyczące badań Józefa Obrębskiego jako etnosociologa-terenowca na Polesiu.

„Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”

Rocznik 54 „Studiów z Filologii Polskiej i Słowiańskiej” (<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/sfps/issue/view/114>) zawiera niemal 30 tekstów dotyczących nie tylko szeroko pojętych zagadnień z zakresu filologii polskiej czy słowiańskiej, lecz również poświęconych językom mniejszości – w tym roku słowińskiemu i wilamowskiemu, studiom konfrontatywnym i kontaktom międzyjęzykowym. Tom rozpoczynają dwa wspomnienia – o ks. Stanisławie Kozierowskim oraz Ołeksandrze Melnyczuku.

(Oprac. D. Leśniewska)

Zadania: „Acta Baltico-Slavica”, „Adeptus”, „Colloquia Humanistica”, „Slavia Meridionalis” oraz „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej” (wydanie roczników czasopism i umieszczenie ich w otwartym dostępie) są finansowane w ramach umowy 661/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

Zadanie „Sprawy Narodowościowe. Seria nowa” finansowane na podstawie umowy 102/WCN/2019/1 ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”.